

Irlandia w pigułce

Ogólny przegląd życia
politycznego, gospodarczego
i kulturalnego Irlandii

An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála
Department of Foreign Affairs and Trade

The Fun Starts Here
DISCOVER
IRELAND.IE

Ordnance Survey
Osi
 Polska

0 10 20 30 40 50 60 70 80 Kilometr
 0 10 20 30 40 50 Miles

	Autostrada		Miasto
	Główna droga krajowa		Duża miejscowość
	Drugorzędna droga krajowa		Wies
	Koleje		Biuro informacji turystycznej
	Trasa promów		Prom
	Rzeka		Prom lokalny
	Wybrzeże		Lotnisko
			Lotnisko lokalne
			Droga płatna

Irlandia w pigułce

Spis treści

Niniejsza broszura zawiera ogólny przegląd życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego Irlandii. Mimo że krótka forma tej publikacji nie pozwala na opisanie wszystkich aspektów życia w Irlandii, mamy nadzieję, że pozwoli ona uzyskać podstawowe informacje na temat Irlandii i jej mieszkańców.

Państwo Irlandzkie	3
Historia	9
Środowisko naturalne	13
Gospodarka	17
Opieka społeczna	27
Irlandia Północna	31
Stosunki międzynarodowe	37
Kultura i sztuka	43

Państwo Irlandzkie

Nazwa kraju

Irlandzka konstytucja stanowi, że nazwa kraju brzmi Éire, a w języku angielskim *Ireland*.

Wyspa Irlandia

Na wyspie Irlandii znajduje się niezależne państwo irlandzkie, składające się z 26 hrabstw, a także z sześciu hrabstw należących do Irlandii Północnej, leżących na północno-wschodnim krańcu wyspy, w których władzę sprawują Zgromadzenie Irlandii Północnej oraz rząd. Organy te zostały powołane na mocy wielkopiątkowego porozumienia pokojowego.

Język

Artykuł 8. irlandzkiej konstytucji stwierdza, co następuje:

1. Język irlandzki jako język narodowy jest pierwszym językiem urzędowym.
2. Język angielski jest uznawany za drugi język urzędowy.

Flaga

Flaga narodowa składa się z kolorów zielonego, białego i pomarańczowego.

Herb

Od średniowiecza za oficjalny herb Irlandii uważa się harfę. Jest ona stosowana jako symbol heraldyczny przez rząd i instytucje państwowe w kraju i za granicą. Jest też wygrawerowana na matrycy pieczęci urzędu prezydenta i widnieje na irlandzkich monetach euro.

4 Hymn

Hymnem narodowym Irlandii jest pieśń *Amhrán na bhFiann* (*Pieśń żołnierska*).

Święto narodowe

Świętem narodowym jest Dzień Świętego Patryka, obchodzony 17 marca. Legenda mówi, że wykorzystanie przez św. Patryka koniczyny podczas głoszonych w Irlandii kazań sprawiło, że została ona przyjęta za symbol narodowy.

Strona internetowa

Obchody Dnia Świętego Patryka:

www.stpatricksday.ie

Rząd

Irlandia jest demokracją parlamentarną. Jej prawo oparte jest na prawie zwyczajowym (*Common Law*), a nad ustawami głosi *Oireachtas* (irlandzki parlament) powołany na mocy konstytucji. Ponadto, w Irlandii moc prawną mają przepisy i dyrektywy Unii Europejskiej.

Konstytucja Irlandii określa formę oraz uprawnienia i funkcje prezydenta, obu izb *Oireachtasu* oraz rządu. Zawiera również struktury i uprawnienia sądów oraz podstawowe prawa obywateli. Prawa podzielone są na pięć głównych dziedzin: prawa osobiste, rodzina, edukacja, własność prywatna oraz religia.

Głową państwa jest prezydent wybierany w głosowaniu bezpośrednim.

Izba Dáil w Leinster House

Prezydent Michael D. Higgins

Każdym z piętnastu ministerstw kieruje inny minister. Wszyscy ministrowie wchodzi w skład rządu. Władza wykonawcza sprawowana jest przez rząd lub z upoważnienia rządu, który za swoje decyzje odpowiada przed *Dáil* (Izbą Reprezentantów). Szefem rządu jest *Taoiseach* (premier), a wicepremier to *Tánaiste*.

Parlament składa się z dwóch izb o nazwach *Dáil Éireann* (Izba Reprezentantów) oraz *Seanad Éireann* (Senat). *Dáil* składa się ze 166 osób, określanych jako *Teachtaí Dála* (TD). Są oni wybierani w systemie reprezentacji proporcjonalnej w wyborach powszechnych. Wybory odbywają się co najmniej raz na pięć lat. Po wyborach w roku 2011 głównymi partiami, których przedstawiciele zasiadają w *Dáil*, są *Fine Gael*, *Partia Pracy* (*Labour Party*), *Fianna Fáil* oraz *Sinn Féin*.

Senat składa się z 60 członków, z których jedenastu nominuje premier, a reszta wybierana jest spośród szeregu grup zawodowych, przez absolwentów uczelni wyższych. Senat może zainicjować lub zaproponować zmianę przepisów (z wyjątkiem ustaw dotyczących finansów), ale *Dáil* ma prawo odrzucić tego typu zmiany lub propozycje.

Strony internetowe

Rząd Irlandii:	www.irlgov.ie
Prezydent Irlandii:	www.president.ie
Fine Gael:	www.finegaele.ie
Partia Pracy:	www.labour.ie
Fianna Fáil:	www.fiannafail.ie
Sinn Féin:	www.sinnfein.ie
Serwis informacyjny rządu Irlandii:	www.merrionstreet.ie

6 Samorządy lokalne

System samorządowy zarządzany jest przez 114 oddziałów władz lokalnych. Aktualnie przeprowadzane są reformy mające na celu zmniejszenie liczby tych władz.

Do zadań władz lokalnych należą m.in. mieszkalnictwo i budownictwo, transport drogowy i bezpieczeństwo, zaopatrzenie w wodę i kanalizację, wspomaganie i kontrola projektów budowlanych, ochrona środowiska i utylizacja odpadów, rekreacja i udogodnienia, edukacja, opieka zdrowotna, społeczna i inne. Samorządy lokalne finansowane są częściowo przez rząd centralny, a częściowo z lokalnych źródeł przychodów.

Strona internetowa

Ministerstwo Środowiska, Społeczności oraz Samorządów Lokalnych:

www.environ.ie

Sądy

Irlandzkie prawo opiera się na prawie zwyczajowym w formie zmienionej przez późniejsze przepisy oraz konstytucję z roku 1937. Zgodnie z konstytucją sprawiedliwość wymierzana jest publicznie przez prawomocne sądy. Prezydent powołuje sędziów, zasięgając opinii rządu.

Four Courts, Dublin

Strony internetowe

Ministerstwo Sprawiedliwości i Równości:

www.justice.ie

Sądy w Irlandii:

www.courts.ie

Biuro Dyrektora Urzędu Oskarżyciela Publicznego:

www.dppireland.ie

Biuro Prokuratora Generalnego:

www.attorneygeneral.ie

Porucznik Stephen Byrne stacjonujący w Ugandzie podczas Misji Szkoleniowej Unii Europejskiej w Somalii

Policja i siły zbrojne

Policja krajowa o nazwie *An Garda Síochána* powstała w 1922 roku. Pieczę nad ogólnym kierunkiem, zarządzaniem i kontrolą pracy tych służb sprawuje, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości i Równości, mianowany przez rząd komisarz.

An Garda Síochána nie posiada broni, z wyjątkiem niektórych wyspecjalizowanych jednostek. Od 1989 roku brała ona udział w wielu misjach organizowanych przez ONZ na całym świecie. Jej członkowie służyli również pod flagą Unii Europejskiej – ostatnio w Kosowie i Afganistanie – oraz pełnili funkcję obserwatorów podczas wyborów w RPA i Palestynie.

Siły Zbrojne, w skład których wchodzi wojska lądowe, lotnicze i morskie, działają pod nadzorem Ministerstwa Obrony. Ministerstwo to odpowiada za planowanie, organizację oraz koordynację środków obrony cywilnej. Siły zbrojne składają się z ochotników. Mają duże doświadczenie w przeprowadzaniu akcji pokojowych i od 1958 roku biorą udział w misjach pokojowych organizowanych przez ONZ, Unię Europejską oraz NATO na całym świecie. Ostatnio Irlandzkie Siły Obrony odznaczyły się odwagą w Liberii (w której wzięły na siebie zadanie zapewnienia Sił Szybkiego Reagowania dla UNMIL), Czadzie (w którym misją dowodził irlandzki generał broni Pat Nash) oraz w Libanie (w którym ponad 350 irlandzkich mężczyzn i kobiet pełni aktualnie służbę w UNIFIL).

Strony internetowe

Ministerstwo Sprawiedliwości i Równości:	www.justice.ie
Garda Síochána (policja irlandzka):	www.garda.ie
Rzecznik Praw Obywatelskich przy Policji:	www.gardaombudsman.ie
Ministerstwo Obrony:	www.defence.ie
Irlandzkie Siły Obrony:	www.military.ie

Historia

Irlandia została zasiedlona jakieś 7000 lat temu i od tamtego czasu padła ofiarą wielu inwazji i najazdów, których efektem jest bogactwo rodowodów i tradycji jej mieszkańców.

Do VI wieku p.n.e. najeźdźcy celtyccy zdominowali wyspę kulturowo i językowo. Przypisywane św. Patrykowi wprowadzenie chrześcijaństwa miało miejsce dopiero w V wieku. Najazd Wikingów na przełomie IX i X wieku wpłynął na rozwój handlu, w szczególności w rejonie Dublina, Waterford i Cork.

W XII wieku na wyspę wkroczyli Normanowie, którzy wcześniej osiedlili się już w Anglii i Walii. Szybko zdobyli oni kontrolę nad dużą częścią Irlandii, nad którą następnie władzę polityczną objął król Anglii.

Po serii buntów przeciwko koronie angielskiej, ostatni bastion Celtów, twierdza Ulster, została w 1603 roku opanowana przez koronę angielską. Plantacja Ulsteru, która była tego rezultatem, przyniosła tam wielu angielskich oraz szkockich osadników i miała trwały wpływ na kształtowanie religijnych i politycznych cech tego rejonu.

Konflikt powrócił w XVII wieku, a walka o kontrolę polityczną została ostatecznie zakończona podczas bitwy nad Boyne (1690) oraz bitwy pod Aughrim (1691). Wielu pokonanych tam irlandzkich przywódców oraz ich zwolenników (określanych jako „dzikie gęsi”) opuściło Irlandię i zrobiło kariery wojskowe, kościelne lub handlowe na kontynencie europejskim, gdzie do dziś można natknąć się na ślady ich dziedzictwa. Wyznający religię państwową protestanci zmonopolizowali władzę polityczną oraz prawo do własności gruntów w Irlandii, a prawo karne zaczęło dyskryminować katolików.

Osiemnasty wiek

XVIII wiek to okres znaczącego rozwoju gospodarczego Irlandii. Kwitł wtedy przemysł lniany, zwłaszcza w Ulsterze, a irlandzka wełna, wołowina, masło i wieprzowina stały się ważnymi produktami eksportowymi. Mieszkający w Irlandii protestanci zaczęli uważać się za członków narodu irlandzkiego i stworzyli silne tradycje parlamentarne.

Rozwijający się od lat 60. XVIII wieku konflikt pomiędzy Wielką Brytanią a jej koloniami w Ameryce Północnej pomógł ukształtować postawę radykalnego patriotyzmu, z której pod wpływem idei Rewolucji Francuskiej zrodziło się

10 Stowarzyszenie Zjednoczonych Irlandczyków (*Society of United Irishmen*). W 1798 roku bunt, którym kierowała ta organizacja, został stłumiony, a Akt Unii z 1800 roku przypieczętował całkowite parlamentarne połączenie Wielkiej Brytanii i Irlandii.

W XIX wieku katolicy starali się odzyskać swoje prawa. W 1828 roku katolicy, którym przewodził Daniel O'Connell, zdobyli prawo do zasiadania w parlamencie. Następnie miała miejsce seria prób zreformowania lub anulowania unii pomiędzy Wielką Brytanią a Irlandią.

W późnych latach 40. XIX wieku, w wyniku załamania się upraw ziemniaków, przez kilka kolejnych lat panował straszliwy głód: milion osób zmarło z głodu i w wyniku chorób, a kolejny milion zmuszony był opuścić Irlandię. Do roku 1856 liczba ludności zmalała o więcej niż jedną czwartą: z 8 mln do mniej niż 6 mln, i wciąż malała, gdyż irlandzkie społeczeństwo zaczęło masowo emigrować. Wielki głód miał daleko idące konsekwencje polityczne: wzmocnił wśród irlandzkich wyborców chęć posiadania suwerennego rządu oraz prawa do wykupu swoich gospodarstw.

Kwestia autonomii politycznej pozostawała nierozwiązana. Pod wodzą Charlesa Stewarta Parnella Irlandzka Partia Parlamentarna przedłożyła problem Irlandii brytyjskim politykom w Westminsterze. W 1886 roku Partia Liberalna, którą kierował W. E. Gladstone, zaczęła popierać stworzenie w Irlandii rządu o ograniczonej autonomii.

Perspektywa osiągnięcia autonomii zelektryzowała unionistów w Irlandii, którzy w większości byli protestantami, stanowiącymi mniejszość w prowincji ulsterskiej. Wraz ze swymi sprzymierzeńcami w Anglii, którzy obawiali się, że mogłoby to doprowadzić do rozpadu imperium, unioniści rozpoczęli kampanię, mającą na celu zapobieżenie przyznania Irlandii niepodległości. Niemniej jednak ustawa o autonomii irlandzkiej została w końcu uchwalona w 1914 roku, ale wybuch I wojny światowej opóźnił wprowadzenie jej w życie.

Ku niepodległości

W roku 1916 w Dublinie ogłoszono powstanie republiki i rozpoczęło się zbrojne powstanie. Zryw ten, który początkowo nie cieszył się zbyt dużym poparciem społeczeństwa, został stłumiony. Jednak zwolennicy powstania wykorzystali oburzenie społeczeństwa egzekucjami swoich przywódców oraz sprzeciw wobec poboru do armii irlandzkiej podczas I wojny światowej, i doprowadzili do obalenia Irlandzkiej Partii Parlamentarnej w wyborach w 1918 roku.

W 1916r. ogłoszono powstanie Republiki

W wyborach zwyciężyła partia Sinn Fein (*My sami*), która stworzyła pierwszy Dáil (parlament), w wyniku czego w kraju wybuchła wojna o niepodległość. Zanim w 1921 roku podpisano traktat angielsko-irlandzki, sześć hrabstw w północno-wschodnim Ulsterze i około dwie trzecie unionistów założyło Irlandię Północną. Na mocy traktatu pozostałe dwadzieścia sześć hrabstw utworzyło Wolne Państwo Irlandzkie, które stało się dominium Imperium Brytyjskiego. Po utworzeniu Wolnego Państwa wybuchła krótka wojna domowa pomiędzy tymi, którzy akceptowali traktat jako sposób na utworzenie skutecznej autonomii, i tymi, którym zależało jedynie na pełnoprawnej republice. Ta wojna domowa przez kolejne dziesięciolecia miała wpływ na nastroje i powiązania polityczne w kraju.

Na czele pierwszego rządu nowego państwa stał W. T. Cosgrave z Cumann na nGaedheal, która później przekształciła się w partię Fine Gael. Począwszy od lat 30. XX wieku, w polityce Irlandii dominowała przez dziesięciolecia założona przez Eamona de Valera w 1926 roku partia Fianna Fáil.

Przez pierwsze dwie dekady po uzyskaniu niepodległości w 1922 roku, konsolidowane były instytucje państwowe i tworzyła się polityczna stabilizacja. Konstytucja z 1937 roku oraz ustawa o republice z 1948 roku zerwały ostatnie formalne związki Irlandii z Wielką Brytanią. Podczas II wojny światowej Irlandia pozostała neutralna.

W 1955 roku Irlandia została przyjęta do Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), a w 1973 roku przyłączyła się do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (późniejszej Unii Europejskiej). Nowa polityka rozwoju gospodarczego sprawiła, że kraj zaczął się szybko i w znacznym stopniu rozwijać.

Strony internetowe

Archiwa narodowe Irlandii:	www.nationalarchives.ie
Dokumenty dotyczące polityki zagranicznej Irlandii:	www.difp.ie
Historia Irlandii:	www.historyireland.com

Środowisko naturalne

Wyspa Irlandia usytuowana jest na północnym zachodzie Europy i ma w centrum rozległą wapienną nizinę, przyozdobioną wzgórzami i górami przybrzeżnymi. Grzbiety górskie na południu zbudowane są ze starych czerwonych piaskowców, oddzielonych wapiennymi dolinami rzecznyymi. W innych miejscach dominuje granit – z wyjątkiem północnego wschodu, który pokryty jest bazaltem. Centralna równina zawiera osady polodowcowe z gliny i piasku. Jej ciągłość przerywają niskie wzgórza, rozległe obszary bagienne i liczne jeziora.

Długość geograficzna	5°5' i 10°5' W	
Szerokość geograficzna	51°5' i 55°5' N	
Obszar	84 421 km ²	
(Irlandia: 70 282 km²;		
Irlandia Północna: 14 139 km²)		
Długość linii brzegowej	3 171 km	
Najwyższy szczyt	Carrantuohill:	1 041 m
Najdłuższa rzeka	Shannon:	340 km
Największe jezioro	Lough Neagh:	396 km ²
Najwyższy wodospad	Powerscourt:	122 m

Klimat

Prąd zatokowy oraz wiatry południowo-zachodnie sprawiają, że klimat Irlandii jest umiarkowany.

Najzimniejsze miesiące to styczeń i luty, średnie dzienne temperatury powietrza w tym okresie wahają się pomiędzy 4°C a 7°C, podczas gdy lipiec i sierpień to miesiące najcieplejsze, o średniej temperaturze na poziomie 14–16°C.

Na nisko położonych terenach średnie roczne opady wynoszą przeważnie od 800 mm do 1200 mm, ale na terenach górzystych ich poziom może przekroczyć 2000 mm.

Flora i fauna

Irlandia została oddzielona od kontynentu europejskiego po ostatniej epoce lodowcowej. W rezultacie na wyspie znaleźć można mniejszą różnorodność flory i fauny niż gdziekolwiek indziej w Europie. Pierwotne lasy zostały wycięte w większości kraju. Istnieje ponad 400 Specjalnych Obszarów Ochrony (*Special Areas of Conservation* – SAC) chronionych na mocy Dyrektywy Siedliskowej UE.

Spektakularny przykład wpływu zlodowaceń na krajobraz znajduje się w Burren w hrabstwie Clare, gdzie pośród karbońskiego wapienia podziwiać można rośliny pochodzenia arktyczno-alpejskiego.

Irlandia jest ważnym obszarem dla kolonii ptaków morskich i odgrywa istotną rolę w migracji ptactwa wodnego, gdyż wiosną i jesienią przylatuje tu wiele ptaków z Islandii i Grenlandii. W rzekach i jeziorach żyje mnóstwo ryb. Ssaki są podobne do tych, które mieszkają w klimacie umiarkowanym Europy. Płazy reprezentowane są przez pojedyncze gatunki żab, ropuch oraz traszek. W Irlandii nie ma węży, a jedynym żyjącym tam gadem jest jaszczurka żyworodna.

Odpowiedzialność za ochronę oraz zachowanie naturalnego i stworzonego przez człowieka dziedzictwa Irlandii spoczywa na Ministerstwie Środowiska, Społeczności i Samorządów Lokalnych oraz Urzędzie Robót Publicznych.

Płaskowyż Burren, hrabstwo Clare

Populacja

Ostatni spis ludności przeprowadzono w Irlandii w kwietniu 2011 roku, a liczba mieszkańców wyniosła wtedy nieco ponad 4,5 mln, co było najwyższym wynikiem od 1861 roku. W ciągu ostatnich 20 lat liczba ludności gwałtownie wzrosła, zwiększając się o milion osób. Irlandia ma obecnie najwyższy wskaźnik dzietności w Unii Europejskiej, ze średnią 2,05 dziecka na kobietę. W ostatnich latach na demografię Irlandii istotnie wpłynęła również imigracja, na co wskazuje fakt, że 17% mieszkających w tym kraju osób urodziło się poza jego granicami. Największe społeczności imigrantów w Irlandii pochodzą z Polski, Wielkiej Brytanii, Litwy, Łotwy i Nigerii. W ostatnich latach zwiększył się też stopień emigracji z Irlandii – 87 000 osób wyemigrowało w okresie od kwietnia 2011 do kwietnia 2012 roku – po ponad dekadzie utrzymywania się dodatniego salda imigracji.

Strony internetowe

Irlandzki Urząd Kartograficzny:	www.osi.ie
Urząd Robót Publicznych:	www.opw.ie
MET Eireann (serwis meteorologiczny):	www.met.ie
Rada Dziedzictwa Narodowego Irlandii:	www.heritagecouncil.ie
Serwis informacyjny ochrony środowiska:	www.enfo.ie
Agencja Ochrony Środowiska:	www.epa.ie
Centralne Biuro Statystyczne:	www.cso.ie

Uczniowie szkoły państwowej *Griffen Valley Educate Together*

Gospodarka

W latach 1993–2007 Irlandia przeżyła okres niezwyklego rozwoju ekonomicznego, stając się jedną z najbardziej dynamicznych, innowacyjnych i zglobalizowanych gospodarek świata, posiadającą dużą liczbę zewnętrznych powiązań handlowych i inwestycyjnych.

W 2008 roku, częściowo ze względu na otwarty charakter swojej gospodarki, Irlandia zaczęła odczuwać skutki globalnego spowolnienia ekonomicznego. Ciśnienie w gospodarce wzrosło znacznie pod koniec trwającego wiele lat boomu na irlandzkim rynku nieruchomości oraz w wyniku problemów w krajowym systemie bankowym. Doprowadziło to do recesji i gwałtownego spadku produkcji gospodarczej.

Irlandia stawia czoła obecnym wyzwaniom dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. W 2011 roku gospodarka Irlandii zaczęła na nowo wykazywać tendencje wzrostowe. Wzrost PKB w tym roku wyniósł 1,4%, w pierwszym półroczu 2012 roku osiągnął 0,5%, a przewiduje się, że w skali całego roku osiągnie poziom 0,9%. Deficyt budżetowy szybko się zmniejsza i w 2015 roku ma wynieść mniej niż 3%.

Uważa się, że za aktualne ożywienie gospodarcze odpowiadają przede wszystkim poziom wykształcenia i elastyczność siły roboczej Irlandii, inicjatywy rządowe, mające na celu zapewnienie stabilności makroekonomicznej i przyciągnięcie zagranicznych inwestorów, oraz członkostwo w Unii Europejskiej, której rynek to w chwili obecnej około 500 mln konsumentów. Irlandia nadal jest jedną z najbardziej otwartych gospodarek OECD, a jej eksport wykazuje wysoki wzrost, osiągnąwszy poziom 5,1% w 2011 roku i 3,8% w pierwszym półroczu 2012 roku. Odnotowano szczególnie wysoki wzrost w sektorze rolno-spożywczym, w którym w ciągu zaledwie dwóch lat eksport wzrósł o 25%. Dzięki dobrym wynikom w eksporcie po raz pierwszy od dziesięciu lat Irlandia posiada dodatni bilans płatniczy.

Innowacyjność, przedsiębiorczość i inwestycje

Irlandia ma duże osiągnięcia w przyciąganiu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, w szczególności w dziedzinie technologii teleinformatycznych, nauk przyrodniczych, usług finansowych oraz w sektorze usług konsumenckich oraz usług biznesowych. Określenie Irlandii jako „inteligentnej gospodarki” wynika z połączenia innowacyjności i przedsiębiorczości z coraz większym

18 naciskiem na rozwój technologii ekologicznych oraz innowacje w zakresie usług i konwergencji. Irlandia jest też ważnym ośrodkiem dla europejskich mediów cyfrowych. Wiele międzynarodowych korporacji właśnie tu zakłada swoje europejskie siedziby i rozpoczyna działania biznesowe. Pomimo problemów ekonomicznych, Irlandia w dalszym ciągu uznawana jest za najlepszy w strefie euro kraj pod względem łatwości prowadzenia działalności gospodarczej. Kraj ten zajmuje pierwsze miejsce w światowych rankingach dostępności wykwalifikowanej siły roboczej i drugie w rankingach atrakcyjności dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Firmy irlandzkie nadal się rozwijają i konkurują na rynkach międzynarodowych – w 2011 roku irlandzkie spółki osiągnęły rekordowe dochody z eksportu w wysokości 15,2 bln euro, a w 2012 roku irlandzcy eksporterzy zanotowali największy wzrost liczby miejsc pracy od 2006 roku. W sektorze badań, rozwoju i innowacji w Irlandii także odnotowano w ostatnich latach trwały wzrost, który wciąż trwa, czego odzwierciedleniem jest znaczący wzrost działalności gospodarczej i funduszy publicznych w tym właśnie sektorze, jak również ulgi podatkowe dla firm. Sektor badań i rozwoju jest jednym z głównych elementów strategii gospodarczej rządu irlandzkiego, mającej na celu wzrost ekonomiczny i tworzenie nowych miejsc pracy.

Po roku 2000 wydatki rządu irlandzkiego na prace badawczo-rozwojowe – przede wszystkim przez takie instytucje, jak *Science Foundation Ireland* (Irlandzka Fundacja Naukowa), *Enterprise Ireland* (Przedsiębiorczość w Irlandii), *IDA Ireland* (Agencję Rozwoju Przemysłowego) oraz *Higher Education Authority* (Organ Edukacji Wyższej) – zwiększyły się ponad dwukrotnie, osiągając wysokość około 600 mln euro rocznie. Finansowanie badań ze środków

Instytut Naughton, siedziba CRANN oraz Science Gallery, Trinity College Dublin

Pracownik naukowy w CRANN, Trinity College Dublin

publicznych pobudza zwykle inwestycje prywatne, których wartość niemal dwukrotnie przekracza wartość środków publicznych, co daje kolejne 1,1 bln euro. Dzięki tym znaczącym inwestycjom Irlandia szybko awansowała w międzynarodowych rankingach naukowych dotyczących potencjału badawczego, z 36. miejsca w 2003 roku do pierwszej dwudziestki w roku 2009, w której pozostaje do dziś.

Edukacja i szkolenia to istotny aspekt opartej na wiedzy gospodarki irlandzkiej – około miliona osób kształci się w Irlandii dziennie. 37% osób w wieku produkcyjnym (w tym 48% w wieku 25–34 lat) posiada kwalifikacje trzeciego stopnia, co znacznie przewyższa średnią OECD.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu oraz sieć ambasad Irlandii współpracuje z wieloma agencjami rządowymi nad dalszym wspieraniem przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji w Irlandii. Organizacja Enterprise Ireland pomaga w rozwoju firmom mającym siedzibę w Irlandii i dobrze rokującym w sektorze handlu międzynarodowego. IDA Ireland odpowiedzialna jest za rozwój i przyciąganie inwestycji zagranicznych. Forfás zapewnia ogólne doradztwo w zakresie polityki i koordynacji rozwoju przedsiębiorczości, nauki, technologii i innowacji. Science Foundation Ireland inwestuje w pracowników naukowych i zespoły badawcze, które mają największe szanse na zdobycie nowej wiedzy, stworzenie nowatorskich technologii oraz konkurencyjnych przedsiębiorstw w sektorze nauki i techniki.

Port w Dublinie

中国-爱尔兰经贸投资论坛 Ireland-China Trade and Investment Forum

2012年2月20日 都柏林

20th February 2012, Dublin

Wiceprezydent Chin Xi Jinping przemawia do delegatów podczas Irlandzko-Chińskiego Forum Handlowo-Inwestycyjnego w Dublinie w lutym 2012 r.

Handel

W 2011 roku przychody Irlandii z handlu wyniosły w przybliżeniu 304 bln euro, z nadwyżką w obrotach towarowych przekraczającą 43 bln euro. Całkowite przychody z eksportu wyniosły 173 bln euro, w tym 131 bln euro z eksportu usług. Towary będące głównym przedmiotem handlu to: organiczne substancje chemiczne (głównie dla sektora farmaceutycznego), produkty medyczne i farmaceutyczne oraz komputery. Główne obszary usług to: usługi komputerowe, biznesowe w sektorze handlowym oraz usługi ubezpieczeniowe i finansowe. Głównymi partnerami handlowymi Irlandii są Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Belgia, Niemcy, Francja, Holandia, Szwajcaria i Japonia. Handel z innymi rynkami, takimi jak Chiny, Rosja i Meksyk również szybko się rozwija.

Podatek od spółek akcyjnych

Od 2003 roku irlandzki podatek dochodowy od osób prawnych wynosi 12,5%. Obejmuje on wszelkie zyski irlandzkich przedsiębiorstw handlowych. Dochody niehandlowe (pasywne) objęte są stawką 25%.

Strony internetowe

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu:	www.dfat.ie
Ministerstwo Pracy, Przedsiębiorczości i Innowacji:	www.djei.ie
Forfás:	www.forfas.ie
IDA Ireland:	www.idaireland.com
Enterprise Ireland:	www.enterprise-ireland.com
Science Foundation Ireland:	www.sfi.ie
Ministerstwo Finansów:	www.finance.gov.ie
Bank Centralny Irlandii:	www.centralbank.ie
Centralny Urząd Statystyczny:	www.cso.ie

Rolnictwo

Z łącznej powierzchni około 7 mln ha (17 mln akrów), 5 mln ha (12,32 mln akrów) wykorzystywane jest do celów rolniczych (włącznie z leśnictwem). Produkcja wołowiny i mleczarstwo to zdecydowanie najważniejsze gałęzie rolnictwa. Główne rośliny uprawne to jęczmień, pszenica, ziemniaki i pieczarki. Przemysł rolno-spożywczy stanowi istotną część irlandzkiej gospodarki. Sektor rolno-spożywczy i sektor produkcji napojów odpowiadają wspólnie za 7% PKB, ponad 9 bln euro zysków z eksportu oraz stworzenie 150 000 miejsc pracy.

Kluczowym projektem w tym obszarze jest ekologiczna inicjatywa pod nazwą *Origin Green* podjęta przez agencję Bord Bia (Irlandzką Radę ds. Żywności). Celem tej inicjatywy jest doprowadzenie Irlandii do pozycji światowego lidera

22 w dziedzinie zrównoważonego rozwoju. Od chwili jej powstania w czerwcu 2012 roku do programu zapisały się 164 firmy odpowiedzialne za prawie 60% irlandzkiego eksportu żywności i napojów. Firmy te pracują obecnie z BordBia nad stworzeniem planów zrównoważonego rozwoju, które pozwolą na wyznaczenie jasnych celów w kluczowych obszarach, takich jak emisja gazów, energia, odpady, woda, bioróżnorodność oraz społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (CSR). Poszczególne zobowiązania dotyczące zrównoważonego rozwoju, przedstawione przez główne firmy irlandzkiego rynku spożywczego, obejmują 20-procentowe zmniejszenie zużycia energii do 2015 roku, implementację programu zbierania wody deszczowej do 2014 roku oraz 30-procentową redukcję emisji gazów do roku 2020.

Strony internetowe

Ministerstwo Rolnictwa, Żywności i Rybołówstwa:	www.agriculture.gov.ie
BordBia (Irlandzka Rada ds. Żywności):	www.bordbia.ie
www.origingreen.ie	
Teagasc (Urząd ds. Rozwoju Rolnictwa i Żywności):	www.teagasc.ie

Rybołówstwo

Irlandzki sektor owoców morza zapewnia zatrudnienie ponad 11 000 osób. Stanowi to istotny wkład w życie ekonomiczne i społeczne małych społeczności żyjących głównie na obszarach wiejskich lub w małych miastach i wsiach znajdujących się w pobliżu mającej długość 3171 km linii brzegowej. W 2012 roku wartość irlandzkiego eksportu owoców morza wyniosła 493 mln euro, co oznacza 18-procentowy wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

Strony internetowe

Ministerstwo Rolnictwa, Żywności i Rybołówstwa:	www.agriculture.gov.ie
Bord Iascaigh Mhara (Irlandzka Rada ds. Rybołówstwa Morskiego):	www.bim.ie

Turystyka

Każdego roku Irlandię odwiedza około 7 milionów turystów, którzy wydają około 3,4 bln euro, utrzymując w ten sposób około 180 000 miejsc pracy.

Instytucja Tourism Ireland powstała na mocy postanowień zawartych w porozumieniu wielokopiatkowym, a jej celem jest koordynacja prac dwóch rad turystyki działających na wyspie: Fáilte Ireland oraz Północnoirlandzkiej Rady Turystyki. Sukces irlandzkiej turystyki zbudowany jest w oparciu o trzy tematy przewodnie, którymi są: mieszkańcy Irlandii, kultura Irlandii oraz piękno irlandzkich krajobrazów.

Rok 2013 jest rokiem szczególnym dla irlandzkiej turystyki, gdyż w całości jest on poświęcony obchodom święta o nazwie *The Gathering* (Zgromadzenie) – święta Irlandii, jej mieszkańców oraz jej związków z innymi krajami. *The Gathering Ireland 2013* to projekt, który realizują zwykli ludzie, zachęcający każdego, kto w jakikolwiek sposób związany jest z Irlandią lub po prostu kocha ten kraj, do wzięcia udziału w wydarzeniach organizowanych przez cały 2013 rok.

Strony internetowe

Tourism Ireland:

www.ireland.com

The Gathering:

www.thegatheringireland.com

Bryan Dobson i Sharon Ní Bheoláin w wiadomościach Six One w telewizji RTÉ

Radio i telewizja

Publiczne radio i telewizja nadzorowane są przez Radió Telefís Éireann (RTÉ), państwową firmę medialną, nadającą na dwóch kanałach telewizyjnych, czterech radiowych oraz na kanałach cyfrowych i w Internecie. RTÉ czerpie dochody z opłat licencyjnych oraz ze sprzedaży czasu reklamowego. TV3 to telewizyjny nadawca komercyjny, a z komercyjnych stacji radiowych wymienić można Today FM oraz Newstalk.

Dla osób posługujących się językiem irlandzkim stworzono specjalną stację radiową o nazwie *Radió na Gaeltachta* (obsługiwaną przez RTÉ), a także niezależny kanał telewizyjny w języku irlandzkim, TG4.

Irlandzka Rada Radiofonii i Telewizji (*Broadcasting Authority of Ireland* – BAI) została utworzona w roku 2009 jako niezależny organ regulacyjny dla rozgłośni radiowych i telewizyjnych w Irlandii. Urząd ten jest finansowany z opłat uiszczanych przez wszystkich koncesjonowanych nadawców.

Strony internetowe

Radió Teilifís Éireann:	www.rte.ie
TG4:	www.tg4.ie
TV3:	www.tv3.ie
Today FM:	www.todayfm.com
Newstalk:	www.newstalk.ie
BAI (Irlandzka Rada Radiofonii i Telewizji):	www.bai.ie

Gazety

Prasa wydawana jest w Irlandii od ponad 300 lat. Obecnie na rynku funkcjonują gazety codzienne, tygodniki oraz wydania weekendowe. Wydawanych jest również około 60 gazet lokalnych, na ogół tygodników, oraz duża liczba czasopism poświęconych aktualnym wydarzeniom, wiadomościom gospodarczym czy rozrywce.

Strony internetowe

The Irish Times:	www.irishtimes.com
Irish Independent:	www.independent.ie
Irish Examiner:	www.irishexaminer.ie
Sunday Business Post:	www.thepost.ie
Sunday Independent:	www.independent.ie
Evening Echo:	www.eecho.ie
Evening Herald:	www.herald.ie
Irlandzka Rada Prasy (i biuro Rzecznika Praw Czytelników):	www.presscouncil.ie

Opieka społeczna

Edukacja, opieka zdrowotna i opieka społeczna

Edukacja w Irlandii jest obowiązkowa dla dzieci w wieku 6-16 lat lub do momentu, gdy ukończy się trzy lata edukacji drugiego stopnia. Do szkół podstawowych uczęszcza około 510 000 uczniów. Szkół pierwszego stopnia jest ponad 3300.

Drugi stopień edukacji obejmuje licea, szkoły zawodowe, środowiskowe oraz szkoły średnie państwowe. Ponad 360 000 uczniów uczęszcza do 729 szkół drugiego stopnia.

Uczniowie roku przejściowego w Larkin College w Dublinie w centrum Irish Aid

Edukacja trzeciego stopnia

Do szkół trzeciego stopnia należą uniwersytety, politechniki oraz college'e. Wszystkie finansowane są przez państwo, zachowując przy tym autonomię i samorządność. W ciągu ostatnich kilku lat powstało kilka niezależnych, prywatnych college'y, oferujących głównie studia związane z biznesem.

Ponad 164 000 osób studiuje w pełnym wymiarze godzin na uczelniach trzeciego stopnia. Naukę w szkołach wyższych kontynuuje ponad połowa młodych mieszkańców Irlandii, a około 50% z nich ubiega się potem o stopnie naukowe.

Strony internetowe

Ministerstwo Edukacji i Umiejętności:

www.education.ie

Urząd ds. Edukacji Wyższej:

www.heai.ie

Szpital National Maternity, Holles Street, Dublin

Służba zdrowia

Wydatki publiczne na służbę zdrowia stanowią około 27% rządowych wydatków bieżących. Przeznaczone są one na utrzymanie szpitali, usługi oferowane przez służbę zdrowia, usługi socjalne, opiekę społeczną, opiekę psychiatryczną oraz pomoc osobom niepełnosprawnym.

Świadczenie opieki zdrowotnej w Irlandii jest zarządzane centralnie przez Ministerstwo Zdrowia. Za świadczenie tych usług odpowiedzialny jest Zarząd Służby Zdrowia (*Health Service Executive - HSE*).

Osoby o niskich dochodach otrzymują świadczenia medyczne bezpłatnie. Reszta ludności może korzystać z publicznych usług szpitalnych za stosunkowo niską opłatą i wykupić prywatne ubezpieczenie zdrowotne.

Wydział ds. Dzieci i Młodzieży zajmuje się opieką nad małymi dziećmi oraz ich edukacją, wymiarem sprawiedliwości dla osób niepełnoletnich oraz ochroną praw dziecka.

Strony internetowe

Ministerstwo Zdrowia:	www.doh.ie
Ministerstwo ds. Dzieci i Młodzieży:	www.dcy.gov.ie
Zarząd Służby Zdrowia (HSE):	www.hse.ie

Opieka społeczna

Irlandzki system opieki społecznej obejmuje wszystkie jej formy uznawane na świecie. Łącząc ubezpieczenia i programy pomocy społecznej, zapewnia wsparcie finansowe bezrobotnym, osobom starszym i cierpiącym na poważne choroby.

Wśród innych aspektów tego systemu znaleźć można wsparcie dla poszukujących pracy, świadczenia pracownicze oraz dodatki dla rodzin osób, które mają niskie dochody, oraz darmową opiekę medyczną.

Strony internetowe

Ministerstwo Opieki Społecznej:	www.welfare.ie
---------------------------------	--

Irlandia Północna

Społeczeństwo Irlandii Północnej jest obecnie o wiele bardziej pokojowo nastawione niż wtedy, gdy w latach osiemdziesiątych próbowano na nowo podjąć prace zmierzające do osiągnięcia pokoju. Wcześniejsze wysiłki podejmowane w latach siedemdziesiątych, takie jak porozumienie z Sunningdale, nie przyniosły rezultatów. Rząd irlandzki konsekwentnie współpracował z rządem brytyjskim i partiami politycznymi Irlandii Północnej nad poprawą sytuacji. Prace te trwają do dzisiaj.

Podpisany w 1921 roku traktat angielsko-irlandzki doprowadził do obecnego podziału politycznego wyspy. W latach 1921–1972 Irlandia Północna miała swój własny, zdecentralizowany rząd, niezależny od Westminsteru, ale pozostawał on pod kontrolą unionistów, podczas gdy nacjonałiści byli w nim dyskryminowani. W 1969 roku pokojowo nastawieni obrońcy praw obywatelskich stali się obiektem represji, co z kolei doprowadziło do rozruchów i uaktywnienia organizacji paramilitarnych.

Na początku lat osiemdziesiątych rządy irlandzki i brytyjski rozpoczęły współpracę, mającą na celu znalezienie politycznego kompromisu, który spotkałby się z aprobatą całego społeczeństwa. Angielsko-irlandzkie porozumienie, podpisane przez obie strony w listopadzie 1985 roku, pozwoliło rządowi irlandzkiemu przedstawić swoje poglądy i propozycje w kwestii Irlandii Północnej. Pozwoliło to też powołać struktury, które miały pomóc obu rządów pracować trwale nad rozwiązaniem tego konfliktu.

W 1993 roku oba rządy wydały wspólną deklarację, w której określono warunki pokoju i pojednania w Irlandii. Dokument ten zawierał zasady samostanowienia i zgody w odniesieniu do statusu konstytucyjnego Irlandii Północnej oraz przyznawał osobom związanym z niestroniącymi od przemocy organizacjami paramilitarnymi prawo do udziału w życiu politycznym. W 1994 roku IRA oraz lojaliści ogłosili zakończenie swojej działalności.

W grudniu 1995 roku powstał międzynarodowy zespół pod przewodnictwem amerykańskiego senatora, George'a Mitchella, którego celem było zapewnienie niezależnej oceny rozbrojenia grup paramilitarnych. Wyniki prac zespołu zostały przedstawione w raporcie z roku 1996. Jednak w lutym 1996 roku IRA zerwała rozejm i wróciła na ścieżkę przemocy.

W 1996 roku rozpoczęły się wielostronne rozmowy, którym przewodniczył senator Mitchell i w których udział wzięli przedstawiciele rządów Irlandii i Wielkiej Brytanii oraz wszystkie wybrane w wyborach w Irlandii Północnej partie polityczne. Sinn Féin była z nich wykluczona do 1997 roku, gdy IRA ogłosiła zawieszenie broni.

32 Rozmowy te zaowocowały porozumieniem wielkopiątkowym w kwietniu 1998 roku. Porozumienie, podpisane 10 kwietnia 1998 roku, pozwoliło położyć podwaliny pod gromadzenie Irlandii Północnej oraz rząd, a także rozpocząć współpracę między Północą a Południem oraz ocieplić stosunki brytyjsko-irlandzkie. Traktat ten oparty był na obopólnej zgodzie i zawierał wyważoną definicję konstytucyjnego statusu Irlandii Północnej oraz ustalał, jak będzie można go ewentualnie zmienić w przyszłości. Mieszkańcy Irlandii i Irlandii Północnej okazali zdecydowaną aprobatę dla tego porozumienia, głosując za jego przyjęciem w referendum zorganizowanym zarówno na północy, jak i na południu, w maju 1998.

Porozumienie zawierało trzy główne postanowienia.

Postanowienie pierwsze dotyczyło stworzenia Zgromadzenia Irlandii Północnej oraz rządu, aby partie polityczne mogły dzielić się władzą. Siedziba Zgromadzenia znajduje się w Stormont na przedmieściach Belfastu.

Postanowienie drugie powoływało do życia Radę Ministerialną Północ-Południe, której rolą miało być wspieranie współpracy pomiędzy obiema częściami Irlandii.

Postanowienie trzecie powoływało do życia Radę Brytyjsko-Irlandzką, która miała za zadanie rozwijać współpracę między Irlandią i Wielką Brytanią.

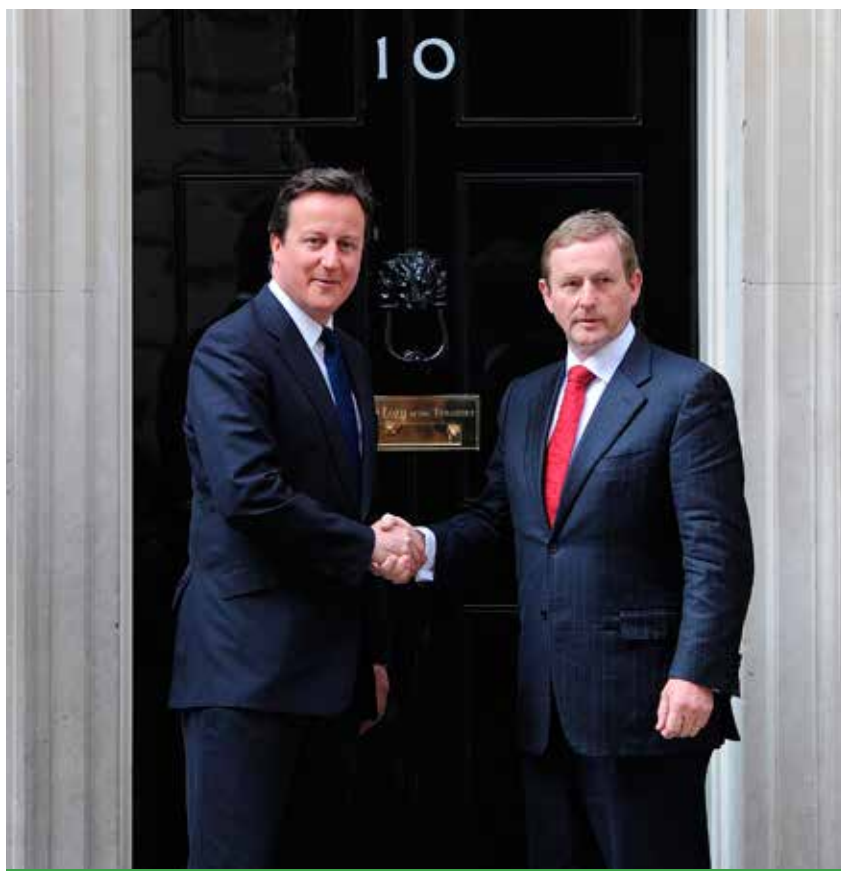
Kluczowym elementem porozumienia było zastosowanie „zasady zgody” w sposób następujący:

(...) dla dobra mieszkańców Irlandii, za porozumieniem obu stron i bez żadnych zewnętrznych przeszkód uniemożliwiających korzystanie z prawa do samostanowienia, na podstawie zgody, dobrowolnie i jednocześnie na Północy i Południu, aby doprowadzić do zjednoczenia Irlandii, jeśli takie będzie ich życzenie, akceptują zaistnienie i egzekwowanie takiego prawa po podpisaniu niniejszego porozumienia za zgodą większości mieszkańców Irlandii Północnej.

Porozumienie wielkopiątkowe zostało w dużej mierze zrealizowane, z wyjątkiem kilku kwestii. Zgromadzenie Irlandii Północnej jest obecnie w pełni zaangażowane w kierowanie rządem Irlandii Północnej. Współpraca z Radą Ministerialną Północ-Południe rozwija się pomyślnie, przynosząc korzyści obu stronom. Rada Brytyjsko-Irlandzka stworzyła w Edynburgu stałą siedzibę swojego sekretariatu, aby koordynować współpracę pomiędzy obiema wyspami.

Stosunki brytyjsko-irlandzkie i proces pokojowy

W ciągu ostatnich trzydziestu lat zaszły duże zmiany w sposobie realizacji celów rządu irlandzkiego dotyczących procesu pokojowego w Irlandii Północnej. Stosunki brytyjsko-irlandzkie są bardzo złożone i mają na nie wpływ kwestie historyczne, bliskość geograficzna oraz silne więzi ekonomiczne. Istnieje ogromna sieć połączeń pomiędzy obiema wyspami. Wiele urodzonych w Irlandii osób mieszka i pracuje w Wielkiej Brytanii, i odwrotnie. Relacje brytyjsko-irlandzkie opierają się dziś na większym zrozumieniu oraz uznaniu wspólnych interesów we wszystkich niemal dziedzinach życia.

Premier David Cameron i Taoiseach Enda Kenny

34 W dniach 17–20 maja 2011 roku królowa Elżbieta II złożyła oficjalną wizytę w Irlandii. Trafnie dobrany program wizyty zawierał odniesienia do kwestii historycznych, handlowych i społecznych, a także silnych relacji partnerskich, jakie istnieją obecnie pomiędzy Wielką Brytanią a Irlandią. Wśród głównych punktów programu wizyty znalazło się złożenie wieńców w Ogrodzie Pamięci oraz Ogrodzie Pamięci Ofiar Wojny, jak również wygłoszenie podczas oficjalnej kolacji przez królową Elżbietę II mowy, którą rozpoczęła od słów w języku irlandzkim, a następnie wspomniała o konieczności pojednania oraz o tym, *by być w stanie pokłonić się przed przeszłością, ale nie być nią spętany*. Królowa wspomniała również, że *z perspektywy czasu podarowanej nam przez historię, możemy dostrzec rzeczy, które teraz zrobilibyśmy inaczej lub których nie zrobilibyśmy wcale*.

Rada Brytyjsko-Irlandzka (*British-Irish Council – BIC*) cały czas rozwija swój program działań i wzmacnia więzi łączące osiem różnych administracji działających na wyspach. Od chwili przywrócenia tych instytucji w roku 2007 plenarne obrady BIC odbywają się dwa razy do roku.

Międzynarodowe wsparcie procesu pokojowego

Proces pokojowy w Irlandii Północnej zawsze miał szerokie poparcie społeczności międzynarodowej, w tym partnerów Irlandii z UE, USA, Kanady, Australii, Nowej Zelandii i innych krajów. Wsparcie międzynarodowe obejmowało zarówno wsparcie polityczne dla trwającego procesu pokojowego, jak i pomoc praktyczną w regionach, w których następowała odnowa gospodarcza oraz pojednanie pomiędzy żyjącymi tam społecznościami. Wsparcie zapewniły między innymi Międzynarodowy Fundusz na rzecz Irlandii oraz programy UE na rzecz pokoju i pojednania w Irlandii Północnej i sześciu hrabstwach przygranicznych. Irlandzki rząd zobowiązał się do dzielenia się swoimi doświadczeniami z procesu pokojowego oraz do współpracy z innymi krajami, którym mogłaby się przydać tego typu pomoc.

Strony internetowe

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu:	www.dfat.ie
Biuro ds. Irlandii Północnej:	www.nio.gov.uk
Zgromadzenie Irlandii Północnej:	www.ni-assembly.gov.uk

Królowa Elżbieta II podczas wizyty państwowej w Irlandii

Eamon Gilmore,
Tánaiste i MinisterSpraw
Zagranicznych i Handlu
prowadzi 19. sesję Rady
Ministerialnej OBWE

OSCE

ÉIRE 2012 IRELAND

19th OSCE

Ministerial Council

Dublin, 6 - 7 December 2012

Secretariat

Chairperson-in-Office

Troika Ire

Stosunki międzynarodowe

Polityka zagraniczna

Konstytucja Irlandii jest potwierdzeniem mocnego postanowienia Irlandii dotyczącego utrzymania pokoju i przyjaznej współpracy między narodami, opartej na międzynarodowej sprawiedliwości i moralności. Polityka zagraniczna Irlandii opiera się na tym właśnie postanowieniu.

Jako niewielkie państwo w stale zmieniającym się świecie, Irlandia nie przestaje wierzyć w siłę współpracy w kwestiach stosunków międzynarodowych oraz bezpieczeństwa, uznając nadrzędną rolę Karty Narodów Zjednoczonych. Podstawowe zasady leżące u podstaw tego zaangażowania, to poszanowanie praw człowieka i jego podstawowych wolności, jak również demokracji i praworządności. Irlandia dąży do realizacji tych podstawowych celów przy pomocy współpracy regionalnej i dwustronnej oraz poprzez członkostwo w organizacjach międzynarodowych, a w szczególności w Organizacji Narodów Zjednoczonych i Unii Europejskiej.

Organizacja Narodów Zjednoczonych

Irlandia została członkiem ONZ 14 grudnia 1955 roku. W ramach ONZ Irlandia stara się wspierać skuteczne działania międzynarodowe dotyczące spraw globalnych, takich jak rozbrownienie, utrzymanie pokoju, prawa człowieka oraz rozwój ekonomiczny. Ostatnia kadencja Irlandii w Radzie Bezpieczeństwa ONZ w latach 2001–2002 wzmocniła jeszcze jej zaangażowanie we współpracę z krajami członkowskimi ONZ na rzecz pokoju międzynarodowego i bezpieczeństwa. Dowodem tego zaangażowania jest nieustanny od 1958 roku udział irlandzkich sił obronnych i policji w operacjach pokojowych ONZ. Przykładem naszego zaangażowania w Organizacji Narodów Zjednoczonych jest również znaczący wkład Irlandii w fundusze i programy ONZ. Irlandia jest również orędownikiem działań Międzynarodowego Trybunału Karnego, założonego przez społeczność międzynarodową na podstawie przyjęcia w 1998 roku Statutu Rzymskiego. W listopadzie 2012 roku Irlandia została wybrana do Rady Praw Człowieka ONZ, w której zasiadzie w latach 2013–2015, czyniąc to po raz pierwszy w historii. Kraj ten aktywnie wspiera działania Rady na rzecz promowania i ochrony praw człowieka na całym świecie.

Członkostwo w Unii Europejskiej

Irlandia dołączyła do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) 1 stycznia 1973 roku i od tego czasu aktywnie uczestniczy w rozwoju dzisiejszej Unii Europejskiej (UE). Członkostwo w UE ma kluczowe znaczenie dla polityki irlandzkiego rządu. To w jej ramach rząd realizuje swoje cele w polityce zagranicznej. Członkostwo Irlandii w Unii Europejskiej oparte jest na przekonaniu, że UE jest podstawą stabilności politycznej i gospodarczej w Europie.

Czterdziesta rocznica przystąpienia Irlandii do Unii Europejskiej zbiega się z siódmą już prezydenturą Irlandii w Radzie Unii Europejskiej w pierwszej połowie 2013 roku. W ramach swojej prezydentury Irlandia zobowiązuje się podejmować realne i korzystne decyzje, których celem ma być ożywienie gospodarcze i spójność społeczna Europy. Program prezydentury Irlandii odzwierciedla pragnienie całej UE, aby wyciągnąć wnioski z kryzysu gospodarczego oraz skupić się na wzmocnieniu konkurencyjności, walce z bezrobociem i jego przyczynami, a także forsować propozycje, które zapewnią zrównoważony wzrost gospodarczy i zatrudnienie.

eu2013.ie

Eamon Gilmore, Tánaiste i Minister Spraw Zagranicznych i Handlu oraz Przewodniczący Rady Europejskiej Herman Van Rompuy podczas rozpoczęcia Irlandzkiej Prezydentury w Radzie Unii Europejskiej

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

39

W 2012 roku Irlandia po raz pierwszy przewodniczyła Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). OBWE wraz z 57 państwami członkowskimi jest największą na świecie organizacją bezpieczeństwa regionalnego zrzeszającą ponad miliard osób. Podczas rocznego przewodnictwa Irlandia promowała prawa człowieka, wolność w Internecie, dobre rządzenie i walkę z korupcją. Wykorzystała też doświadczenia związane z budowaniem i utrzymaniem pokoju na wyspie Irlandii, aby usprawnić dalsze wysiłki zmierzające do rozwiązania konfliktów na obszarze OBWE.

Irish Aid

Irish Aid to oficjalny program irlandzkiego rządu, dotyczący pomocy dla krajów rozwijających się. Program Irish Aid administrowany jest przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu. Irlandia posiada oficjalny program wsparcia rozwoju od 1974 roku. Od momentu powstania zdążył się on już znacząco rozwinąć i w 2012 roku jego wartość wyniosła około 639 mln euro. Rząd irlandzki nie ustaje w wysiłkach zmierzających do osiągnięcia wyznaczonego przez ONZ poziomu, zgodnie z którym 0,7% PKB przeznaczane jest na Oficjalną Pomoc Rozwojową (*Official Development Assistance, ODA*).

Uczniowie Szkoły Podstawowej Chifwani, Prowincja Północna, Zambia

Irlandczycy za granicą

Obecnie poza granicami kraju mieszka ponad milion obywateli Irlandii i ocenia się, że aż 70 milionów osób z całego świata może pochwalić się irlandzkim pochodzeniem. Największe skupiska irlandzkich emigrantów znaleźć można w Wielkiej Brytanii oraz Stanach Zjednoczonych, jednak ich obecność można też dostrzec w Kanadzie, Australii, Nowej Zelandii, Argentynie oraz RPA.

Kolejne rządy irlandzkie zawsze przyznają wysoki priorytet utrzymaniu i wzmocnieniu związków z diasporą. W listopadzie 2012 roku prezydent Michael D. Higgins wręczył pierwszą Prezydencką Nagrodę za Wybitne Zasługi dla Irlandczyków mieszkających za granicą. Nagroda ta została stworzona, aby oficjalnie wyrazić uznanie państwa irlandzkiego dla osób mieszkających za granicą za ich wzorową służbę dla Irlandii, irlandzkich społeczności za granicą lub dbanie o międzynarodową reputację Irlandii.

W 2009 roku rząd Irlandii był gospodarzem pierwszego w historii Globalnego Irlandzkiego Forum Gospodarczego, które zgromadziło wpływowych Irlandczyków oraz obcokrajowców związanych z Irlandią. Celem Forum była intensywna wymiana poglądów na temat sposobu, w jaki Irlandczycy w kraju i za granicą mogą połączyć siły, aby wspomóc wysiłki Irlandii zmierzające do osiągnięcia ożywienia gospodarczego. Jednym z głównych efektów Forum było stworzenie Globalnej Sieci Irlandzkiej (*Global Irish Network*). Złożona z ponad 350 decydentów z prawie 40 różnych krajów Sieć, zapewnia Irlandii nieocenione źródło wiedzy w postaci międzynarodowych ekspertów. Drugie Irlandzkie Globalne Forum Gospodarcze odbyło się w 2011 roku.

W tym samym roku rząd zaczął przyznawać Certyfikat Dziedzictwa Irlandzkiego, aby oficjalnie uznać silne i trwałe związki, jakie wiele osób odczuwa z Irlandią.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu nadzoruje rządowy Program Wsparcia Emigrantów, który zapewnia wsparcie finansowe organizacjom ochotniczym i społecznym, zaangażowanym w świadczenie usług na rzecz społeczności irlandzkich. Koncentrując się na wspieraniu znajdujących się w najcięższej sytuacji członków naszego społeczeństwa, program ten znacząco poprawia jakość życia irlandzkich emigrantów, szczególnie tych mieszkających w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych.

Enda Kenny, Taoiseach podczas spotkania z Prezydentem Stanów Zjednoczonych Barackiem Obamą w Dublinie

Strony internetowe

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Handlu:	www.dfat.ie
Irish Aid:	www.irishaid.gov.ie
Irlandzka Prezydencja w Radzie UE:	www.eu2013.ie
Program <i>EU Gateway</i> :	www.europa.eu
Globalna Sieć Irlandzka/ Irlandzkie Globalne Forum Gospodarcze:	www.globalirishforum.ie
Certyfikat Dziedzictwa Irlandzkiego:	www.heritagecertificate.com

Megaceros Hibernicus

Kultura i sztuka

Kultura Irlandii

Kulturowe dziedzictwo Irlandii było i jest bardzo bogate. Ludowe przekazy zachowane w twórczości wczesnych irlandzkich poetów pozostawiły po sobie bogatą spuściznę w postaci mitów i opowieści historycznych. Współcześni pisarze korzystają z tych opowieści, aby wzbogacić własne utwory.

Język irlandzki

Aż do początku XIX wieku większość mieszkańców Irlandii mówiła po irlandzku, ale od roku 1891 znacząca część społeczeństwa posługuje się już tylko językiem angielskim. Irlandzki należy do rodziny języków celtyckich i jest ściśle związany z językami gaelickim szkockim, walijskim oraz bretońskim. Od czasu uzyskania niepodległości instytucje państwowe aktywnie zachęcają do mówienia po irlandzku, który jest pierwszym językiem urzędowym, przed językiem angielskim.

Najnowsze statystyki pokazują, że 41% wszystkich dorosłych deklaruje znajomość języka irlandzkiego. Jest on powszechnie używany na obszarach znanych jako Gaeltacht, położonych w większości na zachodnim wybrzeżu. Ministerstwo Sztuki, Dziedzictwa Narodowego i Gaeltacht ma za zadanie dbać o kulturowy, społeczny i gospodarczy dobrobyt Gaeltacht za pośrednictwem Urzędu Gaeltacht (*Údarás na Gaeltachta*). Agencja Języka Irlandzkiego (*Foras na Gaeilge*) odpowiedzialna jest za zachęcanie do używania i promocję języka irlandzkiego w całej Irlandii. Język irlandzki jest jednym z głównych przedmiotów w szkołach podstawowych oraz średnich, a coraz większa liczba szkół (*Gaelscoileanna*) oferuje naukę wyłącznie w tym języku. Istnieją też ogólnokrajowe stacje radiowe (Raidió na Gaeltachta) i telewizyjne (TG4) nadające w języku irlandzkim. 1 stycznia 2007 roku język irlandzki stał się 23. językiem urzędowym Unii Europejskiej.

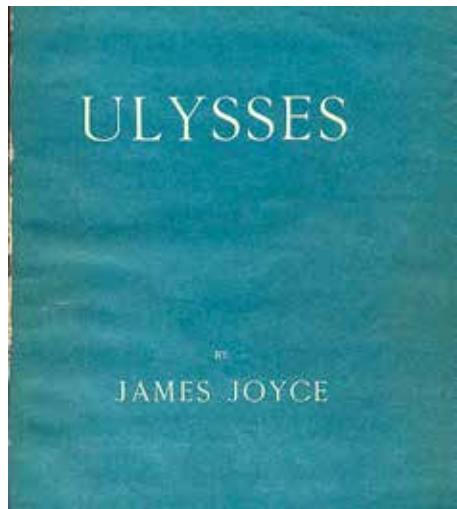
Irlandzka literatura i teatr

Irlandzcy pisarze od dawna wnoszą znaczący wkład w literaturę światową, tworząc zarówno w języku irlandzkim, jak i w angielskim. Literatura w języku irlandzkim ma swoje początki w VI wieku. Gdy w XVI wieku zakończyła się era gaelicka, a wraz z nią zaczęły zanikać jej tradycje poetyckie, pisarze irlandzcy zaczęli gromadzić zapiski dotyczące minionych czasów. W XVIII i XIX wieku osoby duchowne, nauczyciele i poeci dalej pisali w języku irlandzkim. Jednym z najbardziej znanych poetów tamtego okresu jest Brian Merriman (1747–1805), autor często przekładanego *Cúirt an Mheán Oíche* (*Dworu o północy*). W XX wieku pisarze tacy, jak Patrick Pearse (1879–1916) czy Pádraic Ó Conaire (1882–1928) otworzyli literaturę irlandzką na wpływy europejskie. Wybitni irlandzcy pisarze współcześni to między innymi: Liam Ó Flaitheartaigh (1896–1984), Mairéad Ní Ghráda (1896–1971), Máirtín Ó Cadhain (1906–1970), Máirtín Ó Direáin (1910–1988), Seán Ó Ríordáin (1916–1977), Michael Hartnett (1941–1999), Críostóir Ó Floinn (ur. 1927), Gabriel Rosenstock (ur. 1949), Liam Ó Muirthile (ur. 1950) czy Nuala Ní Dhomhnaill (ur. 1952).

Jeśli chodzi o literaturę w języku angielskim, to wymienić można satyryka Jonathana Swifta (1667–1745), który napisał *Podróże Guliwera* (1726). Dramaty, proza oraz wiersze Oscara Wilde'a są w dalszym ciągu wystawiane i czytane na całym świecie. Wśród irlandzkich zdobywców literackiej Nagrody Nobla znaleźć można dramaturga i powieściopisarza George'a Bernarda Shawa (1856–1950) oraz poetę i dramaturga Williama Butlera Yeatsa (1865–1939), którego twórczość

Oscar Wilde

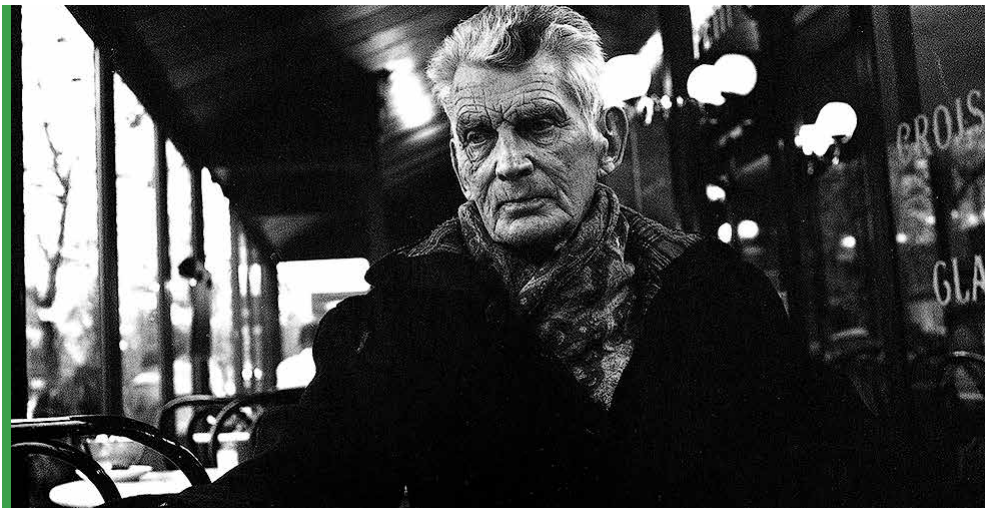
Ulysses Jamesa Joyce'a

była inspiracją do odnowy irlandzkiej literatury. James Joyce (1882–1941) napisał pionierską powieść modernistyczną *Ulisses* (1922), którą powszechnie uważa się za jedno z największych dzieł literackich wszechczasów. Twórczość Joyce’a stała się inspiracją dla satyryka Briana O’Nolana (Flanna O’Brien, 1911–1966), który pisał również w języku irlandzkim. Laureat nagrody Nobla, Samuel Beckett (1906–1989), tworzył w stylu minimalistycznym, często po francusku. Jego dramat *Czekając na Godota* (1953) to klasyka dwudziestowiecznego absurdu.

Do pokolenia poetów urodzonych po Yeatsie zaliczyć trzeba Patricka Kavanagha (1904–1967). Poetyka wiejskiego realizmu Kavanagha zainspirowała Seamusa Heaneya, którego wizja zbawczej mocy poezji pozwoliła mu zdobyć literacką Nagrodę Nobla w 1995 roku.

Irlandzka proza w dalszym ciągu cieszy się międzynarodowym uznaniem. W ostatnich latach nagrodę Man Booker Prize udało się zdobyć takim irlandzkim pisarzom, jak Anne Enright w 2007 roku, John Banville w 2005 roku oraz Roddy Doyle w 1993 roku. Wśród literatów nominowanych do tej nagrody znaleźli się m.in. Colm Tóibín (w 1999, 2004 i 2009 roku), Sebastian Barry (w 2008 roku) i Emma Donoghue (w 2010 roku). Powieść Columa McCanna *Niech zawiruje świat* zdobyła nagrodę National Book Award w USA w 2009 roku.

Irlandzkie teatry, takie jak Abbey, Druid czy Gate, regularnie wystawiają swoje produkcje za granicą oraz pełnią rolę gospodarzy podczas wizyt zagranicznych trup teatralnych w Irlandii.

Samuel Beckett

Najwcześniejszym przykładem sztuki irlandzkiej są ryciny na megalitach, które powstały około roku 3500 p.n.e. Sztuka celtycka osiągnęła szczytowy punkt w rękopisach Ewangelii, takich jak księgi z Durrow i Kells. Po IX wieku do sztuki irlandzkiej zaczęły przenikać elementy sztuki wikingów oraz sztuki romańskiej i gotyckiej, czego przykładem są bogato zdobione kamienne wysokie krzyże.

Od połowy XVII wieku, powstawały liczne gmachy użyteczności publicznej i rozwijały się sztuki dekoratorskie, takie jak złotnictwo, tynkarstwo i szklarstwo. Na przełomie XIX i XX wieku irlandzcy malarze zaczęli szukać u francuskich impresjonistów nowych inspiracji. Ci artyści to William Leech (1881-1968), Walter Osborne (1859-1903), John Lavery (1856-1941) i Roderic O'Connor (1860-1940). Podczas przejścia od impresjonizmu do ekspresjonizmu, Jack B. Yeats (1871-1957) wyróżniał się wśród swych rówieśników w podobny sposób, jak jego brat W. B. Yeats wśród współczesnych sobie poetów.

Jack B. Yeats (1871-1957) *The Liffey Swim*, 1923.

Artyści tworzący w nurcie ekspresjonizmu to m.in. Louis le Brocquy (1916–2012), Norah McGuinness (1901–1980) i Patrick Scott. Pod koniec XX wieku pojawił się silny nowy ruch ekspresjonistyczny, którego twórcami byli: Brian Maguire, Eithne Jordan, Michael Mulcahy, Michael Cullen, Dorothy Cross i Alice Maher.

Dziewiętnastowieczne rzeźbiarstwo charakteryzował heroizm i monumentalizm, czego przykładem są stojące przed Trinity College w Dublinie postaci Olivera Goldsmitha i Edmunda Burke’a wyrzeźbione przez Johna Henry’ego Foleya (1819–1874). Styl ten był nadal widoczny w XX wieku w pracach Oisina Kelly’ego (1915–1981), Seamusa Murphy’ego (1907–1974) i Hilary Heron (1923–77), którzy korzystali z pionierskich technik odlewniczych i promowali koncepcję irlandzkiej szkoły rzeźbiarskiej. Współczesna rzeźba jest o wiele bardziej abstrakcyjna i dowcipna, o czym świadczą prace Edwarda Delany’ego (1930–2009), Johna Behana, Michaela Warrena, Eilisa O’Connella, Kathy Prendergast oraz Eileen MacDonagh.

Strony internetowe

Ministerstwo Sztuki, Dziedzictwa Narodowego i Gaeltacht:	www.ahg.gov.ie
Wydział ds. Kultury Irlandii:	www.cultureireland.gov.ie
Údarás na Gaeltachta:	www.udaras.ie
Rada Sztuki:	www.artscouncil.ie
Irlandzka Rada Rękodzieła:	www.ccoi.ie
Irlandzka Wymiana Literacka:	www.irelandliterature.com

Jak na państwo tak niewielkich rozmiarów, wpływ współczesnej i dawnej architektury irlandzkiej na architekturę światową jest naprawdę znaczący.

Krajobraz Irlandii jest jednym z najstarszych stworzonych przez człowieka krajobrazów na świecie, a jego powstanie datuje się na 3500 rok p.n.e., kiedy to budowano megalityczne grobowce. Są to dolmeny oraz groby korytarzowe, takie jak w Newgrange w hrabstwie Meath. W epoce żelaza (po 500 r. p.n.e.) budowano duże okrągłe forty z kamienia, zazwyczaj na szczytach wzgórz, takich jak Dun Aengus na Wyspach Aran. Wraz z pojawieniem się chrześcijaństwa architektura Irlandii ponownie rozkwitła – przykładem są okrągłe wieże uznawane za charakterystyczne dla architektury Irlandii, wchodzące w skład najważniejszych klasztorów, takich jak Glendalough i Clonmacnoise. Najbardziej spektakularną chrześcijańską budowlą jest klasztor Skellig Michael (ok. VI-VIII wiek) znajdujący się na wyspie o tej samej nazwie, położonej na Oceanie Atlantyckim, zamieszkiwanej przez irlandzkich mnichów. Irlandzka architektura zyskała sławę na całym świecie w okresie georgiańskim (1714-1830), w którym powstało wiele arcydzieł architektury, takich jak utrzymany w stylu palladiańskim Castletown

Kamień przy wejściu do Newgrange

House (1729) w hrabstwie Kildare oraz neoklasycystyczny Custom House (1791) w Dublinie. Z tego okresu pochodzą też eleganckie georgiańskie kamienice, rozległe place oraz pełne zieleni parki Dublina. Wiele arcydzieł architektury, takich jak Stara Biblioteka (1712) czy Provost's House (Dom Rektora) (1759), znajduje się na terenie Trinity College w Dublinie. Irlandzcy architekci odnosili też znaczące sukcesy w XVIII i XIX wieku. W 1792 roku James Hoban (1758–1831) wygrał konkurs na projekt Białego Domu dla prezydenta USA George'a Waszyngtona.

Jednym z najbardziej znanych architektów początku XX wieku była Eileen Gray (1878–1976). Była ona pionierką Ruchu Modernistycznego i mieszkała w Paryżu, gdzie projektowała meble i gdzie zaprojektowała swój dom E1027 położony w Roquebrune-Cap-Martin. W Muzeum Narodowym Irlandii zobaczyć można wiele kultowych projektów mebli oraz modeli architektonicznych autorstwa Eileen Gray. Obecnie prace irlandzkich architektów przyczyniają się do zmiany krajobrazów miejskich na całym świecie – od Europy, przez Chiny, aż do Limy w Ameryce Południowej, w której znajduje się campus uniwersytecki, za projekt którego firma Grafton Architects zdobyła Srebrnego Lwa podczas Biennale Architektury w Wenecji w 2012 roku.

Drzwi w stylu georgiańskim, Dublin

Galleria Glucksman w Cork projektu O'Donnell & Tuomey

Muzyka od zawsze była ważną częścią kultury irlandzkiej, począwszy od tradycyjnych melodii wykonywanych w formie ballad podczas świąt i pogrzebów, a skończywszy na tańcu irlandzkim, którego tradycja jest ciągle żywa w irlandzkich społecznościach na całym świecie. W najdawniejszych czasach dominującym instrumentem była harfa. Jednym z pierwszych irlandzkich kompozytorów, którego utwory przetrwały do dzisiaj, był Turlough O'Carolan (1670–1738) – niewidomy harfista, który jako jeden z ostatnich kultywował starodawne tradycje bardów.

Irlandia kojarzona jest też z muzyką klasyczną tworzoną przez kompozytorów z innych krajów europejskich. Dublin był w XVIII wieku ważnym ośrodkiem życia muzycznego i w nim właśnie w roku 1742 Haendel postanowił zorganizować premierę swojego *Mesjasza*. W XX wieku tradycyjna muzyka irlandzka inspirowała współczesnych kompozytorów, takich jak Seán Ó Riada (1931–1971).

Tradycyjna muzyka irlandzka jest popularna w wielu krajach, dzięki działalności takich zespołów, jak Clannad, Enya, the Chieftains, the Dubliners, Altan, Dervish, Lúnasa czy Anúna, których utwory łączą w sobie nowoczesną aranżację i tradycyjne brzmienia. Ta wszechstronność widoczna jest również w widowisku *Riverdance*, do którego muzykę skomponował Bill Whelan, łącząc to, co najlepsze w irlandzkich pieśniach, muzyce i tańcu.

Altan, tradycyjny zespół muzyczny

Comhaltas Ceoltóirí Éireann to organizacja kulturalna typu non profit z setkami lokalnych oddziałów na całym świecie, odgrywająca istotną rolę w rozwoju i zachowaniu tradycji irlandzkiej muzyki i tańca.

W Irlandii występują trzy pełnoetatowe profesjonalne orkiestry, z których największe to RTÉ National Symphony Orchestra oraz National Opera Company.

Irlandia miała również ogromny wkład w rozwój muzyki rockowej, dzięki światowej sławy artystom, takim jak U2, Rory Gallagher, Thin Lizzy, The Boomtown Rats/Bob Geldof oraz The Pogues, a później The Cranberries, Snow Patrol i The Frames czy dopiero zaczynającym karierę grupom The Script i Two Door Cinema Club. Irlandzcy piosenkarze i kompozytorzy są również dobrze znani na całym świecie – wystarczy tu wymienić Vana Morrisona, Paula Brady'ego, Christy'ego Moore'a, a z młodszych muzyków Damiena Rice'a czy Lise Hannigan. Irlandia może się też pochwalić osiągnięciami w muzyce pop, dzięki grupom Boyzone i Westlife, które zdobyły międzynarodową sławę i sprzedały miliony płyt na całym świecie.

Filharmonia Narodowa, Dublin

W Irlandii filmy kręcone są od chwili, gdy bracia Lumière sfilmowali ulicę Sackville (obecnie O'Connell Street) w 1897 roku. Na początku XX wieku karierę w Hollywood zrobił urodzony w Dublinie reżyser niemych filmów, Rex Ingram. W 1910 roku Amerykanin Sidney Olcott nakręcił w Nowym Jorku *The Lad from Old Ireland* (dosł. *Chłopak ze Starej Irlandii*) – pierwszy w historii film kręcony na dwóch kontynentach.

W ciągu ostatniego stulecia irlandzcy filmowcy stworzyli ogromną liczbę filmów amatorskich, kronik filmowych i filmów dokumentalnych, z których najśłynniejszy to *Mise Éire* (1960) w reżyserii George'a Morrisona. Jednak dopiero w latach siedemdziesiątych nowa fala filmów fabularnych rodzimej produkcji mogła śmiało konkurować z produkcjami zagranicznymi przedstawiającymi Irlandię. W ciągu ostatniej dekady irlandzki przemysł filmowy znacząco się rozwinął, a talenty filmowe Irlandczyków zaczynają być zauważane na równi z ich umiejętnościami literackimi i teatralnymi. Szlakiem przetartym przez Jima Sheridanana i Neila Jordana podąża teraz nowe pokolenie filmowców, wśród których znaleźć można takich reżyserów, jak Lenny Abrahamson, Conor McPherson, Martin McDonagh i Kirsten Sheridan.

Once

Wiatr buszujący w jęczmieniu

W ostatnich latach irlandzkie filmy zdobyły niemal każdą znaczącą, międzynarodową nagrodę: Złotą Palmę w Cannes wygrał *Wiatr buszujący w jęczmieniu*, Złotego Niedźwiedzia w Berlinie zdobyła *Krwawa niedziela*, a weneckiego Złotego Lwa przyznano filmowi *Siostry Magdaleny*. *Once* zdobył prestiżową nagrodę dla Najlepszego Filmu Zagranicznego na festiwalu Independent Spirit Awards, a *Stacja benzynowa* dostała nagrodę C.I.C.A.E. na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes w 2007 roku. Dwa irlandzkie filmy zdobyły w ostatnich latach Oscara dla najlepszego filmu krótkometrażowego: *Sześćostrzałowiec* w 2006 roku oraz *The Shore* w 2012 roku.

Strony internetowe

Teatr Abbey:	www.abbeytheatre.ie
Filharmonia Narodowa:	www.nch.ie
Irlandzkie Muzeum Sztuki Nowoczesnej:	www.imma.ie
Galeria Narodowa Irlandii:	www.nationalgallery.ie
Biblioteka Narodowa Irlandii:	www.nli.ie
Muzeum Narodowe Irlandii:	www.museum.ie
Biblioteka Chestera Beatty'eg	www.cbl.ie
Bord Scannán na hÉireann (Irlandzka Rada Filmowa):	www.filmboard.ie

Do cieszących się największą popularnością sportów zaliczyć można tradycyjne irlandzkie gry, takie jak futbol gaelicki, hurling i camogie, w które gra się niemalże wyłącznie w Irlandii lub wśród społeczności irlandzkich za granicą. Krajowe igrzyska hurlingu i piłki nożnej przez całe lato przyciągają rzesze kibiców, a ich kulminacją jest finał organizowany w Croke Park w Dublinie, uważany za najważniejsze sportowe wydarzenie roku.

Piłka nożna cieszy się popularnością wśród osób w każdym wieku – od uczniów po seniorów biorących udział w turniejach na szczeblu krajowym. Irlandzka drużyna narodowa grająca w barwach Republiki Irlandzkiej, w ciągu ostatnich kilku lat osiągnęła pewne sukcesy i cieszy się dużą sympatią fanów. Udało jej się trzy razy zakwalifikować do Mistrzostw Świata – w latach 1990, 1994 i 2002 – a jej największym osiągnięciem było wejście w 1990 roku do ćwierćfinału. Irlandii udało się też dwukrotnie wejść do finału Mistrzostw Europy – w latach 1988 i 2011. Innym popularnym w Irlandii sportem jest rugby, w które gra się na poziomach międzynarodowym, klubowym oraz szkolnym. Sportem tym zarządza Irlandzki Związek Rugby (*Irish Rugby Football Union - IRFU*).

Akcja Leinster GAA Hurling Senior Club podczas finału mistrzostw w hurlingu

Co roku Irlandia bierze udział w zawodach o nazwie Puchar Sześciu Narodów, w których udało jej się zwyciężyć już jedenaście razy – ostatnio w 2009 roku. Irlandia pięć razy wchodziła też do ćwierćfinału mistrzostw świata w rugby.

Irlandia ma dobrą reputację jeśli chodzi o sporty terenowe, takie jak strzelanie i wędkarstwo, jak również jeździectwo, skoki i wyścigi konne. Irlandzkie hodowle koni pełnej krwi uważane są za jedne z najlepszych na świecie.

Ponieważ Irlandia posiada linię brzegową o długości ponad 3000 kilometrów oraz liczne śródlądowe drogi wodne, żeglarstwo i sporty wodne mają w tym kraju długą tradycję. Popularnością cieszą się także różne formy rekreacji morskiej, takie jak wędkowanie, narty wodne, kajakarstwo, windsurfing, nurkowanie i pływanie.

W całym kraju dostępnych jest ponad 400 pól golfowych. Wszystkie irlandzkie drużyny biorą udział w międzynarodowych amatorskich zawodach golfowych. Turnieje Irish Open i Irish PGA Championship należą z kolei do ważnych międzynarodowych zawodowych turniejów golfowych. We wrześniu 2011 roku Irlandia była gospodarzem zawodów dla golfistek o Puchar Solheim, odbywających się w ośrodku Killeen Castle Golf Resort w hrabstwie Meath.

Igrzyska Paraolimpijskie w Londynie w 2012 – zdobywcy medali drużyny Irlandii

Katie Taylor świętuje zdobycie złotego medalu w boksie podczas Igrzysk Olimpijskich w Londynie w 2012 r.

56 Turniej o Puchar Rydera ostatni raz odbył się w Irlandii w roku 2006, a w 2014 roku Irlandczyk Paul McGinley będzie w tym właśnie turnieju kapitanem drużyny europejskiej. Lata 2010 i 2011 sprzyjały golfistom z Irlandii Północnej: Graeme McDowell, Rory McIlroy i Darren Clarke zwyciężyli w trzech najważniejszych turniejach – w US Masters 2010, US Open 2011 oraz British Open 2011. W roku 2012 McIlroy zwyciężył w US PGA i jest obecnie uważany za jednego z najlepszych golfistów świata. Irlandczycy mają również na swoim koncie wiele osiągnięć olimpijskich, począwszy od dwóch złotych medali zdobytych przez Pata O’Callaghana za rzut młotem w latach 1928 i 1932, a skończywszy na Igrzyskach Olimpijskich w Londynie, na których Irlandia zdobyła w sumie pięć medali, łącznie ze złotem wywalczonym przez Katie Taylor w pierwszym w historii Igrzysk turnieju boksu dla kobiet. Inni wspaniali sportowcy, tacy jak Ronnie Delaney, Sonia O’Sullivan i Michael Carruth również zdobyli medale dla Irlandii. Kolejnym sukcesem irlandzkich sportowców było 16 złotych medali na londyńskich Igrzyskach Paraolimpijskich 2012, w tym 2 złote: jeden dla Michaela McKillopa (lekkoatletyka), a drugi dla Marka Rohana (kolarstwo).

W czerwcu 2003 roku Irlandia była gospodarzem Olimpiady Specjalnej. Ponad 7000 sportowców z całego świata przyjechało wtedy do Irlandii, aby wziąć udział w największym wydarzeniu sportowym, jakie dotychczas miało miejsce w tym kraju.

Strony internetowe

Irlandzka Rada Sportu:	www.irishsportsCouncil.ie
Irlandzki Związek Piłki Nożnej:	www.fai.ie
Irlandzki Związek Rugby:	www.irfu.ie
Gaelickie Stowarzyszenie Sportowe:	www.gaa.ie
Irlandzkie Wyścigi Konne:	www.goracing.ie
Irlandzki Związek Golfowy:	www.gui.ie
Irlandzkie Olimpiady Specjalne:	www.specialolympics.ie
Irlandzka Rada Olimpijska:	www.olympicsport.ie

Zdjęcia:

- 2 Fernando Carniel Machado / Thinkstock
- 4 Houses of the Oireachtas
- 7 CAPT Vincenzo Schettini / Department of Defence
- 8 © National Museum of Ireland
- 15 Paul Rowe / Educate Together
- 18 Trinity College Dublin
- 19 Dublin Port Company
- 20 Department of Foreign Affairs and Trade
- 24 RTE / John Cooney
- 27 Maxwells
- 28 Irish Medical News
- 33 Press Association
- 35 Department of Foreign Affairs and Trade
- 36 Department of Foreign Affairs and Trade
- 38 Department of the Taoiseach
- 39 Irish Aid
- 41 Department of the Taoiseach
- 42 Collection Irish Museum of Modern Art, Donation Gordon Lambert Trust, 1992.
- 45 © John Minehan
- 46 © National Gallery of Ireland
- 49 Denis Gilbert
- 50 Colm Hogan
- 51 Irish Film Board
- 52 Irish Film Board
- 54 Sportsfile / Stephen McCarthy
- 55 Sportsfile / Brian Lawless
- 56 Sportsfile / David Maher

Iveagh House, siedziba Ministerstwa
Spraw Zagranicznych i Handlu, Dublin.
www.dfat.ie